بیش بینی مدل پراکنش دو گونه از مگس های گل Paragus tibialis و Paragus quadrifasciatus پیش بینی مدل پراکنش دو گونه از مگس های گل (Diptera: Syrphidae)

آزاده جباری^۱، علیمراد سرافرازی^۲⊠، علیاکبر شمسیپور^۳ و سهراب ایمانی^۴ ۱ و ۴– دانشجوی دکتری و استادیار گروه حشرهشناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران؛ ۲– دانشیار موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور، بخش تحقیقات ردهبندی حشرات، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران؛ ۳– دانشیار دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران (تاریخ دریافت: شهریور ۱۳۹۶؛ تاریخ پذیرش: آذر ۱۳۹۶)

*چکید*ہ

جنس Paragus با بیش از ۵۰ گونه شناخته شده در ایران در بین جنسهای دوبالان متعلق به خانواده سیرفیده، پتانسل بالایی برای کنترل آفات و حفاظت از گردهافشانها دارد. این مطالعه بهمنظور دستیابی به الگوی پراکنش و ترجیح زیستگاهی دو گونه به مصور گونه همراه با هفت 2019 Paragus tibialis Fallen, الاار گونه همراه با الله بهمنظور دستیابی به الگوی پراکنش و ترجیح زیستگاهی دو گونه به مصور گونه همراه با هفت متغیر بیواقلیمی و ارتفاع تهیه و درستی مدل با استفاده از شاخص سطح زیر نمودار (Area Under Curve) سنجیده شد. بررسی میزان تاثیر ماتغیر بیواقلیمی و ارتفاع تهیه و درستی مدل با استفاده از شاخص سطح زیر نمودار (Area Under Curve) سنجیده شد. بررسی میزان تاثیر فاکتورهای بیواقلیمی با استفاده از تست جک نایف نشان داد میانگین دمای گرمترین سه ماه و میزان بارندگی در گرمترین سه ماه بیشترین تاثیر را و محفول می بیواقلیمی با استفاده از تست جک نایف نشان داد میانگین دمای گرمترین سه ماه و میزان بارندگی در گرمترین سه ماه بیشترین تاثیر را به ترتیب در ساخت مدل پراکنش گونه مناسب و مناطق مرکزی و جنوبی ایران با دمای بسیار بالا مناطق نامناسب برای حضور هر دو گونه شناخته شدند. مقدار میانگین شاخص سطح زیر منحنی، برای دو گونه و P. quadrifasciatus بسیار بالا مناطق نامناسب برای حضور هر دو گونه شناخته شدند. مقدار میانگین شاخص سطح زیر منحنی، برای دو گونه داد و یاران با دمای بسیار بالا مناطق نامناسب برای حضور هر دو گونه شناخته شدند. مقدار میانگین شاخص سطح زیر منحنی، برای دو گونه دا در این مطالعه نشان می دهد.

Predicting distribution models of two flower flies, *Paragus tibialis* and *Paragus quadrifasciatus* (Diptera: Syrphidae) in different climates of Iran

A. JABBARI¹, A. M. SARAFRAZI², A. A. SHAMSIPOUR³ and S. IMANI⁴

 and 4- PhD student, Assistant Professor, Department of Entomology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran;
 Associate Professor, Insect Taxonomy Research Department, Iranian Research Institute of Plant Protection, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tehran, Iran;
 Associate Professor, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran

Abstract

The genus *Paragus* with more than 50 known species in Iran has a high potential to control pest and concerve pollinator insects. This study was conducted to fill the information gap of the distribution patterns and habitat preferences of the two species, *Paragus quadrifasciatus* Meigen, 1822 and *Paragus tibialis* Fallen, 1817 in different climates of Iran. The distribution model was prepared based on species presence records besides seven bioclimatic variables and altitudes. The accuracy of the model was measured using the Area Under Curve Index. The Jackknife test showed the mean temperature of warmest quarter and the precipitation of warmest quarter had the most effect on the distribution patterns of *P. quadrifasciatus* and *P. tibialis* respectively. The results showed that semi-arid climates with cold winter and warm summer in northern latitudes of Iran were suitable for the presence of both species, the central and southern regions of Iran with very high temperatures were considered as unsuitable areas for the presence of both species. Area Under Curve indices for both *P. quadrifasciatus* and *P. tibialis* were 0.86 and 0.9, respectively, implying the high precision and accuracy of the models for predicting the distribution models of both species in this study.

Key words: Distributon Modeling, MaxEnt, Paragus, Syrphidae.

مقدمه

دوبالان با بیش از ۱۵۰۰۰۰ گونه شناخته شده در سطح جهان (Wiegmann et al., 2011) از راستههای بسیار مهم حشرات هستند که علاوه بر ایجاد خسارت قابل توجه به محصولات مهم و استراتژیک کشاورزی (Black et al., 1990) به عنوان دشمن در بسیاری از موارد (Kaiser et al., 2007) به عنوان دشمن طبیعی نقش معنی داری در کنترل آفات کلیدی این محصولات ایفا می کنند. یک گروه مهم از این دو بالان مگسهای خانواده هستند. حشرات بالغ در اغلب گونه های این خانواده شهد و گرده خوارند و بعد از زنبورها نقش بسیار مهمی را در گرده افشانی گیاهان ایفا می کنند (Petanidou et al., 2011). از طرفی افشانی گیاهان ایفا می کنند (Petanidou et al., 2011). از طرفی است و دشمن طبیعی آفات مهمی از جمله شتهها به شمار (Van Emden and Harrington, 2007).

جنس Paragus Lattrille, 1804 یکی از جنسهای مهم این خانواده است که به طور گسترده در اکثر نقاط دنیا خصوصاً در منطقه پالئارکتیک گسترش دارد و لارو تمام گونههای آن به عنوان شکارگر شتهها در کنترل بیولوژیک آفات کشاورزی مورد استفاده قرار می گیرند (Sorokina, 2009).

تحقیقات در زمینه مگسهای خانواده Syrphidae در ایران بیشتر در حوزه تاکسونومی و فونستیک (...Shakeryari *et al.* (2012; Shojaei Hesari *et al.* 2016 Jabbari *et al.* (2013; Jalilian) آنهاست و تنها چند مورد *Paragus*) آنها پرداخته است. این مورد در جنس *Paragus* نیز مصداق پیدا میکند و غالباً بیانگر رکوردهای جدید برای Gilasian and Sorokina, 2011; Khaghaninia). (and Hosseini, 2013

بدیهی است دستیابی به هر گونه اطلاعات در زمینه جغرافیای زیستی و مدل پراکنش وابسته به اقلیم گونههای این جنس، با در نظر گرفتن پتانسیل بالقوه آنها به عنوان دشمن طبیعی شتهها می تواند راه بهره گیری بهتر و موثرتر این عوامل

بیولوژیک را روانتر سازد. ایس مهم امروزه با بکارگیری سیستمهای نرم افزاری دقیق و قابل اطمینان در کنار نمونه برداریهای منظم و مبتنی بر زیستشناسی گونهها به خوبی قابل دسترسی است.

برای تعیین ارتباطات اقلیمی، مدل پراکنش گونهها (Species Distribution Model) و شناخت برخی از عوامل تاثیرگذار در ساختار زیستخوان گونهها امروزه استفاده از نرم BIOCLIM ،DOMAIN ،GARP ،MaxEnt افزارهای متنوع نظیر LIVES و Elith *et al.*, 2006; یافته است (;2006) Elith *et al.*, 2006) سالقوه گونهها بر اساس دادههای حضور گونه (Presence - only) می پردازند.

مدلسازی با انواع سایزهای نمونه برداری یکی از ویژگیهای مهم نرم افزار MaxEnt به شمار می آید (Wisz et al., 2008) که علت انتخاب این برنامه به عنوان یک روش موثر برای پیش بینی پراکنش گونه ا برای توصیف توزیع احتمالی آن ها با استفاده از اطلاعات ناقص پراکنش است (Pearson et al., 2007).

در طبی سالهای اخیر مطالعات متعددی در زمینه پیش بینی پراکنش حشرات آفت (Aguilar et al., 2015) و مفید (Polce et al., 2013; Aguirre-Gutierrez et al., 2016) استفاده از نرم افزار MaxEnt انجام گرفته است. در مورد *Cheilosia* یک یا سیرفید پراکنش گونههای جنس (Milic et al., 2013) Meigen, 1833 مگس های گل یا سیرفید پراکنش گونههای جنس (Nikolic et al., 2013) Meigen, 1833 بالکان بررسی و مشخص شده است که گونههای جنس بالکان براسی و مشخص شده است که گونههای جنس گونههای جنس *Cheilosia* پراکنش خوبی در مناطق گونههای جنس *Cheilosia* کانش خوبی در مناطق گوهستانی دارند.

در ایران مدلسازی های متعددی برای پراکنش حشرات با استفاده از نرم افزار MaxEnt انجام شده است که از آن جمله می توان به (2013) Solhjouy-Fard *et al.* (2013) اشاره کرد که پراکنش بالقوه پنج گونه سن را در ایران بررسی نمود و مشخص کرد

مرکز ایران با میانگین دمای سالیانه بسیار بالا و آب و هوای گرم و خشک نامناسب ترین مکان برای پراکنش سنها میباشد. در مطالعه دیگر در ایران اثرات تغییرات آب و هوایی Nabis palifer Seidenstucker, 1954 و هوایی بر پراکنش گونههای Remane,1949 بررسی شد و پوشش زمین و بارندگی دو عامل موثر در گسترش افراد هر دو گونه تعیین شد (Solhjouy-Fard and Sarafrazi, 2013). الگوی همپوشانی نیستخوان اکولوژیک و غنای گونهای بین گونههای جنس Geocoris در ایران توسط MaxEnt مشخص کرد فمپوشانیهای مختلفی بین زیستخوانهای اکولوژیک گونهها و جود دارد (۴۰٪–۱.٪) همچنین این بررسی رابطه مستقیم بین رطوبت و تعداد گونهها در نقاط مختلف را نشان داد (Solhjouy-Fard and Sarafrazi, 2016).

نتایج به دست آمده از مطالعات مدل سازی دارای اهمیت زیادی در دستیابی به برنامه های کاربردی وسیع از جمله برنامه ریزی های حفاظتی، طرح های پایش (monitoring)، ارزیابی های تنوع زیستی، مدیریت زیستگاه، استقرار مجدد، پیش بینی اثر تغییرات محیطی بر گونه ها و اکوسیستم است پیش بینی اثر تغییرات محیطی بر گونه ها و اکوسیستم است (Nikolic et al., 2013). به منظور استفاده بهتر از جنس *Paragus* در برنامه های کنترل آفات، این اطلاعات می تواند نقش مهمی در برنامه های کنترل آفات، این اطلاعات می تواند داشته باشد. به همین منظور مدل های پراکنش دو گونه بهره گیری از برنامه Anzent برای تعیین تاثیر مهم ترین عوامل آب و هوایی در نحوه پراکنش گونه ها و شناخت اقلیم های بالقوه مناسب برای هر دو گونه و میزان دقت نرم افزار در

روش بررسی

تعیین مناطق نمونه برداری: برای تعیین نقاط نمونه برداری دو نکته مدنظر قرار گرفت. در مرحله اول به منابع موجود که حضور گونه را در برخی مناطق کشور گزارش

کرده بودند مراجعه شد و در مرحله دوم با استفاده از نرم افزار، پیشبینی پراکنش نقاطی از اقلیمهای کشور که احتمال حضور گونهها در آن اقلیمها وجود داشت، ولی رکورد و گزارش مستندی از حضور آنها در دسترس نبود تعیین و به لیست مناطق نمونه برداری اضافه شد.

نمونه برداری: نمونه برداری از پنج استان ایران (اصفهان، البرز، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد و یزد) با استفاده از تله مالیز طی سالهای ۱۳۹۵–۱۳۹۳ انجام شد. هم زمان کلیه اطلاعات شامل طول و عرض جغرافیایی، ارتفاع محل، نوع پوشش گیاهی و تاریخ نمونه برداری ثبت شد. نمونههای حشرات کامل این جنس در شیشههای حاوی الکل اتیلیک ۷۵ درجه نگهداری و به آزمایشگاه منتقل شدند. نمونهها پس از شناسایی برای تایید نزد پرفسور Ante Vujic از

تشکیل جدول دادهها: تجزیه و تحلیل دادهها منوط به ثبت آنها در جدول اکسل همراه با اطلاعات جغرافیایی فوق الذکر است. به همین منظور کلیه اطلاعات مربوط به نمونه برداریهای شخصی همراه با اطلاعات منابع در جدول اکسل و در فرمت csv ثبت شد.

انتخاب متغیرهای محیطی: به منظور تعیین اثر متغیرهای زیست اقلیمی مختلف بر نحوه پراکنش گونهها در آنالیز اولیه انتظیر و ارتفاع از مرکز داده WorldClim (, WorldClim در نهایت (2005) با دقت ۳۰ ثانیه (km²) گرفته شد (جدول ۲). در نهایت Holway *et al.*, اساس تست Jackknife و بومشناسی گونه (, Nulway *et al.* بر اساس تست Jackknife و بومشناسی گونه (, ای 2009) را در مدلسازی پراکنش گونهها داشتند برای تجزیه و تحلیل نهایی انتخاب شدند (جدول ۳). ب- به منظور بررسی دقت و عملکرد مدل از شاخص
Elith) ستفاده شد (Receiver Operating Characteristic)
ROC (Receiver Operating Characteristic)
ROC , 2006; Phillips *et al.*, 2006
guid and the curve (*et al.*, 2006; Phillips *et al.*, 2006
یعنی شاخص (Area Under Curve) سطح زیر نمودار automatic and the curve (Area Under Curve)
ا-۰ است که AUC نزدیک به عدد ۱ نشان دهنده دقت بیشتر نرمافزار در مدل سازی الگوی پراکنش گونه ها و معمولاً AUC (Pearce and Ferrier, 2000)

Maximum number of iteration: 500, Convergence threshold: 10⁻⁵, Regularization multiplier: 1, Maximum number of background paint: 10000, Cross – validation replicates: 10

جدول ۱ – پهنهبندی اقلیمهای ایران، بر اساس سه عامل رطوبت و دمای زمستان و تابستان **Table 1.** Climate zones of Iran based on moisture and temperature of summer and winter

Climates and as	Moisturo	Winton	Summor
Climates codes	Moisture	winter	Summer
A-C-VW	خشک Arid	خنک Cool	خیلی گرم Very warm
A-C-W	خشک Arid	خنک Cool	گرم Warm
A-K-M	خشک Arid	سرد Cold	معتدل Mild
A-K-W	خشک Arid	سرد Cold	گرم Warm
A-M-VW	خشک Arid	معتدل Mild	خیلی گرم Very warm
A-M-W	خشک Arid	معتدل Mild	گرم Warm
H-C-W	مرطوبHumid	خنک Cool	گرم Warm
H-K-M	مرطوبHumid	سرد Cold	معتدل Mild
H-K-W	مرطوبHumid	سرد Cold	معتدل Warm
H-K-C	مرطوبHumid	سرد Cold	خنک Cool
HA-C-VW	خيلى خشك Hyperarid	خنک Cool	خیلی گرم Very warm
HA-M-VW	خيلى خشك Hyperarid	معتدل Mild	خیلی گرم Very warm
PH-C-W	خیلی مرطوبPost-humid	خنک Cool	گرم Warm
РН-К-С	خیلی مرطوبPost-humid	سرد Cold	خنک Cool
PH-K-M	خیلی مرطوبPost-humid	سرد Cold	معتدل Mild
PH-K-W	خيلىمرطوبPost-humid	سرد Cold	گرم Warm
SA-C-VW	نيمەخشىكSemi-arid	خنک Cool	خیلی گرم Very warm
SA-C-W	نيمەخشىSemi-arid	خنک Cool	گرم Warm
SA-C-M	نيمەخشىكSemi-arid	خنک Cool	معتدل Mild
SA-K-M	نيمەخشىSemi-arid	سرد Cold	معتدل Mild
SA-K-W	نيمەخشىSemi-arid	سرد Cold	گرم Warm
SA-M-VW	نيمەخشىSemi-arid	معتدل Mild	خیلی گرم Very warm
SH-C-VW	نيمەمرطوبSemi-humid	خنک Cool	خیلی گرم Very warm
SH-C-W	نيمەمرطوبSemi-humid	خنک Cool	گرم Warm
SH-K-M	نيمەمرطوبSemi-humid	سرد Cold	معتدل Mild
SH-K-W	نيمەمرطوبSemi-humid	سرد Cold	گرم Warm

عدول ۲ – متغیرهای محیطی استفاده شده در ساخت مدل پراکنش P. tibialis و P. quadrifasciatus در ایران
Table 2 Environmental variations used in distribution model of P tibialis and P auadrifasciatus in Iran

Fable 2. Environmental va	riations used in distribution	model of P. tibialis and	P. quadrifasciatus in Iran
			1 0

Codes	Layers	
bio1	Annual Mean Temperature	
bio2	Mean Diurnal Range (Mean of monthly (max temp - min temp))	
bio3	Isothermality	
bio4	Temperature Seasonality	
bio5	Max Temperature of Warmest Month	
bio6	Min Temperature of Coldest Month	
bio7	Temperature Annual Range	
bio8	Mean Temperature of Wettest Quarter	
bio9	Mean Temperature of Driest Quarter	
bio10	Mean Temperature of Warmest Quarter	
bio11	Mean Temperature of Coldest Quarter	
bio12	Annual Precipitation	
bio13	Precipitation of Wettest Month	
bio14	Precipitation of Driest Month	
bio15	Precipitation Seasonality (Coefficient of Variation)	
bio16	Precipitation of Wettest Quarter	
bio17	Precipitation of Driest Quarter	
bio18	Precipitation of Warmest Quarter	
bio19	Precipitation of Coldest Quarter	
Alt.	Altitude	

جدول ۳- متغیرهای محیطی با بیشترین درصد مشارکت در مدلسازی پراکنش بالقوه P. tibialis و P. tibialis در ایران **Table 3.** Environmental variations with the most contribution percent in potential distribution modeling of *P. tibialis* and *P. quadrifasciatus* in Iran

Species	Bioclimatic variables	Percent contribution	
	bio 12 (annual precipitation)	35.1	
	bio 18 (precipitation of warmest quarter)	26.2	
	bio 14 (precipitation of driest month)	23.5	
	bio 10 (mean temperature of warmest quarter)	6.1	
P. tibialis	Alt. (Altitude)	4	
	bio 13 (precipitation of wettest month)	1.9	
	bio 5 (Max temperature of warmest month)	1.8	
	bio 9 (mean temperature of driest quarter)	1.3	
	bio 12 (annual precipitation)	33.6	
	bio 10 (mean temperature of warmest quarter)	30.1	
	bio 18 (precipitation of warmest quarter)	13.1	
P quadrifasciatus	bio 14 (precipitation of driest month)	10.7	
1 . quadrijase anas	Alt. (Altitude)	8.7	
	bio 5 (Max temperature of warmest month)	1.7	
	bio 13 (precipitation of wettest month)	1.2	
	bio 9 (mean temperature of driest quarter)	0.9	

شکل ۱- نقشه پراکنش (A) مشاهده اطلاعات هر اقلیم به جدول ۱ رجوع شود Fig.1. Distribution map of *Paragus tibialis* (A) and *Paragus quadrifasciatus* (B) in climates of Iran. For climate codes, see Table 1

پراکنش گونه: بررسی پراکنش دو گونه tibialis . و بر اینش گونه: بررسی پراکنش دو گونه . و براکنش ترجیحی دو گونه در سه اقلیم SA-K-W با رژیم رطوبتی نیمهخشک، زمستانهای سرد و تابستانهای گرم، SA-C-W با رژیم رطوبتی نیمهخشک، زمستانهای خنک و تابستانهای گرم و SA-C-W با رژیم رطوبتی خشک، زمستانهای خنک و تابستانهای گرم است. با این تفاوت که در مورد گونه tibialis . و ترتیب اقلیم ترجیحی SA-K-W SA-C-W ولی در مورد گونه SA-C-W این نفاوت که ترتیب به صورت SA-K-W ولی در مورد گونه SA-C-W این ترتیب به صورت SA-C-W واقع در ۱۳ استان و گونه کلی گونه tibialis . و اقلیم و ۱۸ استان کشور گزارش شده است.

هر دو گونه دارای پراکنش از شمال غرب تا شمال شرق کشور در طول فلات آذربایجان در شمال غـرب ، رشـته کـوه البرز در شمال، کوههای کپه داغ، الـه داغ و بینالود در شـمال شرق و تا حدودی در ابتدای رشته کـوههـای زاگـرس اسـت. بیشترین پراکنش فعلی هردو گونـه در اقلیم نیمـه خشـک بـا زمستان های سرد و تابستانهای گرم است. ویژگی ایـن اقلـیم بارندگی ۸۰۰ mm در سال، میانگین دمای سردترین ماه سال صفر و زیر صفر درجه و میانگین گرمترین ماه سال C ° ۳۰-۳۰ است (De Pauw et al., 2002). تعداد تخم، لارو و شفیرههای خانواده سیرفیده در دمای نسبی پائین نسبت به دمای نسبی بالاتر، بیشتر و دمای اپتیمم برای تخمها و لاروها در افراد این خانواده ۲۰[°]C و برای شفیرهها ۲۵[°]C است (Adashkevich, 1975) کے کاملاً با دمای فصل رشد این حشرات در مناطق اقلیمی SA-K-W منطبق است. همچنین نقشه پتانسیل پراکنش هردو گونه، عـدم پـراکنش آنهـا را در مرکز ایران شامل دریاچه های نمک، بیابان ها، تپه های شنی با آب و هوای خیلی گرم و بادی (Bakhtiyari, 1998) و ناحیـه جنوبی ایران (Saharo-Sindian) با دمای بسیار بالا نشان مى دھد.

تف___اوت اص___لی در پتانس__یل پ___راکنش گون___ه P. quadrifasciatus و P. tibialis پتانسیل پراکنش بیشتر گونه P. tibialis نسبت به گونه P. quadrifasciatus در قسمت های شمالی کشور است. این گونه بالاترین پتانسیل پـراکنش را در محدوده جنگل های هیرکانی و استان های شمالی کشور و سه استان اردبیل، آذربایجان غربی و شرقی و تا حدودی خراسان شمالی دارا است. جنگل های هیرکانی در ناحیه خـزری دارای گونههای متفاوت گیاهی از جمله بلوط (Quercus Linnaeus) هستند، در تایید ایس یافت. (2010) Hill گونیه P. tibialis را از جنگلهای منطقه Northwich انگلستان و (2013) Djellab et al. گونهی P. tibialis را از جنگل های بلوط الجزایر با شرایط اقليمي مشابه گزارش كردند. براساس نقشه يتانسيل يراكنش گونه P. tibialis می توان متوجه شد که این گونه دارای پتانسیل پراکنش مناسبی در محدوده اکولوژیکی ایران و تـورانی است که محل مناسبی برای رشد گیاهان جنس Salix Linnaeus Glycyrrhizia glabra Linnaeus و گونه Medicago Linnaeus است (Badripour, 2006). گونه Salix میزبان مناسبی برای حشرات بالغ اين گونه (Speight, 2014) و گياهان Medicago و

G. glabra میزبان شتههای مورد تغذیه لاروهای ایس گونه است (Rojo and Marcos-Garcia, 1998) یکی دیگر از گیاهان غالب منطقه ایران و تورانی به طور قطع گیاهان خانواده Umbelliferae هستند (Badripour, 2006) که جزء گیاهان میزبان حشره کامل این گونه است (Krsteska, 2011).

بررسی پراکنش بالقوه گونه P. quadrifasciatus در ایران نشان مىدهد منطقه غربى استان آذربايجان غربى شامل دامنه ارتفاعات این استان در امتداد کوههای ارمنستان منطقه مناسبی برای پراکنش افراد این گونه است که مراتع قابل تـوجهی را شامل میشود. از طرفی بیشتر قسمت های شمالی استان آذربایجان غربی شامل جنگل های ارسباران و مراتع و مزارع شمالی این استان محل های مناسب برای پراکنش ایس گونه مشخص شدهاند. یکی دیگر از نقاط با پتانسیل برای پراکنش این گونه استان گیلان است که مناطق زراعی و مناطق جنگلی این استان به عنوان نقاط با پتانسیل بالا جهت حضور گونه نشان داده شدهاند. همچنین جنگاهای هیرکانی ناحیه خرری به عنوان یکی از مناطق مناسب برای پراکنش quadrifasciatus مشخص شدهاند. مناطق خرری که برای این گونه به عنوان مناطق مناسب از نظر پراکنش نشان داده شدهاند دارای پوشش گیاهی خاص از جمله بلوط (Quercus) در جنگلهای مرتفع است (Bodripour, 2006) که از محیطهای مورد ترجیح این گونه به شمار میآید (Speight, 2014). یکی دیگر از گیاهان پراکنده شده در این جنگل ها جنس Rubus Linnaeus در ارتفاعات زیر ۸۰۰ متر است (Bodripour, 2006) که میزبان شته های مورد تغذیه افراد اين گونه است (Goeldlin de tiefenau, 1974). همچنين قسمتهایی از منطقه ایران و تورانی (قسمتهای شمال غرب ایران) مناطق مناسبی برای حضور این گونه نشان داده شدهاند که گونههای گیاهی خانواده Umbelliferae و جنس Centaurea Linnaeus از گونههای غالب این مناطق بوده (Linnaeus 2006) و حشرات بالغ این گونه بر روی گل های Umbelliferae (Speight, 2014) و لاروهای آن به روی شــتههای گیاه

Goeldlin de tiefenau, 1974) فعالیت می کنند (Djamali et al., 2011) که بر تقسیمات بیواقلیمی جدید ایران (Djamali et al., 2011) که بر اساس تقسیمات جهانی مناطق بیواقلیمی است، منطقه خرری را جزئی از منطقه معتدله تعیین کرده که یکی از مناطق با پتانسیل برای پراکنش گونه tibialis و audifasciatus با است. قسمتهای شمال غرب و شمال شرق ایران نیز بر اساس همین تقسیم،ندی به طور عمده شامل مناطق مدیترانهای است. در همین رابطه (2014) Speight این گونهها را از مناطق معتدله اروپا و مناطق مدیترانهای گزارش کرد.

تعیین متغیرهای اقلیمی موثر در مدل پراکنش: از مجموع ۲۰ فاکتور اقلیمی، هفت متغیر و ارتفاع بیشترین تـ أثیر را در مدل پراکنش هردو گونه دارا بودند (جدول ۳). بر اساس بررسی های به دست آمده از مدل نیچ اکولوژیک P. tibialis مشخص شد که سه متغیر بارندگی سالانه (bio12)، بارندگی گرمترین سه ماه (bio18) و بارندگی خشکترین ماه (bio14) به ترتیب بیشترین درصد مشارکت را در ساخت مدل پراکنش P. tibialis داشتند (جدول ۳). همچنین نتایج تست Jackknife مشخص كرد متغيرهاى اقليمي bio18، 2، bio12 و bio10 به ترتیب بیشترین تاثیر را در مدلسازی پراکنش ایس گونه به عهده داشتهاند (شکل E-۳). نمودارهای پاسخ P. tibialis نشان داد پراکنش بالقوه گونه (Response Curves) دارای رابطه مستقیم و مثبتی با بارنـدگی گـرمتـرین سـه مـاه (bio18) و بارندگی سالانه (bio12) و رابطه منفی با حداکثر دمای گرمترین ماه (bio5) و میانگین دمای گرم ترین سـه مـاه (bio10) است. در رابطه با مهمترین متغیرها در مدل پراکنش گونه bio18) P. tibialis و bio12)، طبق نمودارها مشخص شد که با افزایش بارندگی ها در این مناطق شانس حضور گونه افزایش مییابد. این در حالی است که در مورد bio5 با افزایش دما بعد از حدود ۳۲°۳۲ احتمال حضور گونه کاهش می یابد همچنین در مورد bio10 می توان مشاهده کرد که با افزایش دما بعد از حدود ۲٤°C احتمال حضور گونه کاهش می یابد (شکل ۳-A, B, C, D).

شکل ۲- نقشه پتانسیل پراکنش گونههای Paragus tibialis (A) و Paragus quadrifasciatus (B در ایران. بر اساس طیف رنگی قرمز تا آبی، مناطق قرمز مناسب ترین و مناطق آبی برای پراکنش گونهها نامناسب است Fig. 2. Prediction of habitat suitability for *Paragus tibialis* (A) and *Paragus quadrifasciatus* (B) in Iran according to color range from red to blue, areas with red are most suitable areas and blue are unsuitable areas for species distribution

در بررسی پراکنش بالقوه P. quadrifasciatus براساس دادههای MaxEnt نتایج نشان داد بارندگی سالانه (bio12) و میانگین دمای گرم ترین سے ماہ سال (bio10) بے ترتیب بیشترین درصد مشارکت را در ساخت این مدل داشتهاند (جدول ۲). همچنین بررسی تست Jackknife مشخص کرد میانگین دمای گرمترین سه ماه (bio10)، بارش سالانه (bio12)، میانگین دمای خشکترین سه ماه (bio9) و حداکثر دمای گرمترین ماہ (bio5) به ترتیب مهم ترین عوامل اقلیمی تاثیر گذار در ساخت مدل پراکنش P. quadrifasciatus در این مطالعه بودهاند (شکل E-۴). بر اساس نمودارهای پاسخ (Respons Curves) می توان بیان کرد کـه رابطـه پـراکنش ایـن گونه با بارندگی سالانه (bio12) یک رابط مستقیم بوده به طوريكه با افزايش بارندكي احتمال وجود كونه افزايش مىيابد. از طرفى نمودارهاى پاسخ (bio5 , bio9 , bio10) نشان میدهد احتمال حضور این گونه وابسته به یک دامنـه دمـایی خاص است که دارای پیک یا دمای اپتیمم بوده و مناطقی که دارای این خصوصیات دمایی باشـند، منـاطق بـالقوه پـراکنش افراد این گونهاند. بهطور مثال برای bio10 و bio9 دامنه دماییC–۲۵[°]C و در مورد bio5 دامنه دماییC–۳۵ و در مای اپتیم برای حضور این گونه در مناطق مشخص شده به دست آمده است (شکل ۴ – A, B,C, D).

بررسی نمودارهای پاسخ (Marginal response curves) نشان میدهد احتمال وقوع هر دو گونه با افزایش بارندگی افزایش و با افزایش دما کاهش پیدا میکند که کاملاً با توجه به پتانسیل پراکنش گونه در ایران مطابقت دارد. به همین دلیل مناطق مرکزی ایران با آب و هوای خیلی گرم (Bakhtiyari, 1998) و بارندگی سالیانه کمتر از به وجود (Badripour, 2006) شرایط نامناسبی برای حشرات به وجود آورده است (Grichanov and Ovsyannikova, 2009).

بومشناسی گونههای مگسهای سیرفیده نشان میدهد که رطوبت یکی از مهمترین متغیرهای محیطی در بالا بردن میزان رشد افراد این خانواده است.

بررسی های (2012) Amoros-Jimenez et al. نشان داد (Sphaerophoria rueppelli Wiedemann, 1830 (Syrphidae) رشد و نمو خود به بیش از ۶۰٪ رطوبت نیاز دارد، همچنین کاهش رطوبت در طی دوره رشد لاروی باعث کاهش وزن لاروهای این خانواده می شود (Larde, 1990).

دقت نرم افزار: نتایج AUC ، برای دو گونه دقت نرم افزار: نتایج AUC ، برای دو گونه و P. quadrifasciatus شد (جدول ٤) که دقت بالا و درستی مدلهای به دست آمده برای پیش بینی پراکنش هر دو گونه را در این مطالعه نشان میدهد. این نتایج بر اساس یافته های به دست آمده از میدهد. این نتایج بر اساس یافته های به دست آمده از میدلسازی پراکنش مگس های سیرفید گونه های مسدل مای پراکنش مگس مای میرفید گونه های مسدل مای پراکنش مگس مای میرفید گونه مای مسدل مای پراکنش مگس مای میرفید گونه مای مسدل مای پراکنش مگس مای میرفید گونه مای میرفید کونه مای میرفید (۹۹۳ مای که مای میرو (Nikolic et al., 2013) (است.

نتایج این پژوهش دیدگاه جدیـدی از نـیچ اکولوژیـک و ترجیح اقلیمی دو گونه از حشـرات مفیـد بـه عنـوان دشـمنان طبیعی و گرده افشانهای وحشی در ایران ارایه نموده است.

شکل ۳- A-D . نمودارهای تاثیر هر یک از متغیرهای اقلیمی در مدل پراکنش Paragus tibialis، تست Jackknife

برای مشاهده نام کامل متغیرها به جدول ۲ رجوع شود

Fig. 3. A-D: The marginal response curves of the contribution variables to predict presence probability of *Paragus tibialis* with MaxEnt in Iran, E: Jackknif test. See Table 2 for environmental variable definition

P. quadrifasciatus و P. tibialis برای Maxent و Maxent ارزیابی آماری از مدل
 Table 4. Statistical evaluation of Maxent model for *P. tibialis* and *P. quadrifasciatus*

Species	Training AUC*	Test AUC	SD**	P-value ***	Training recordes	Test recordes
P. tibialis	0.86	0.81	0.04	0.001	24	10
P. quadrifasciatus	0.9	0.85	0.04	0.001	22	9

*Area Under receiver operating characteristic Curve; **Standard deviation of AUC; *** P < 0.01.

شکل A-D -٤ . نمودارهای تاثیر هر یک از متغیرهای اقلیمی در مدل پراکنش Paragus quadrifasciatus، تست Jackknife

برای مشاهده نام کامل متغیرها به جدول ۲ رجوع شود.

Fig. 4. A-D: The marginal response curves of the contribution variables to predict presence probability of *Paragus quadrifasciatus* with MaxEnt in Iran, E: Jackknif test. See Table 2 for environmental variable definition.

P. tibialis بارندگی گرمترین سه ماه (bio18) بیشترین تأثیر را در مدل پراکنش این گونه داشت در حالی که در مورد گونه (bio10) میانگین دمای گرمترین سه ماه (bio10) دارای بالاترین تاثیر در ساخت مدل پراکنش بود. با ایس حال اکولوژی هردو گونه تا حدود زیادی نیازمند بررسی های بیشتر در زمینه تجزیه وتحلیل زیستگاههای ترجیحی و بررسی کامل تری از جوامع گیاهی و روابط متقابل آنها است. واضح است که افراد هر دو گونه وابستگی نسبتاً زیادی به اقلیم نیمه خشک با زمستان های سرد و تابستان های گرم و پتانسیل پراکنش خوبی در عرض های بالای ۳۵ درجه در ایران دارند. بررسیها نشان داد گونه Tibialis هرپتانسیل پراکنش مناسبی در ناحیه جنگلهای شمال کشور و استانهای شمال غربی و شمال شرقی کشور دارا است در حالی که گونه شمال غربی و شمال شرقی کشور دارا است در حالی که گونه پتانسیل پراکنش دارد. از میان عوامل اقلیمی موثر بر پراکنش دانشگاه Novi Sad برای بررسی و شناسایی نمونه ها کمال تشکر را داریم.

References

- ADASHKEVICH, B. P. 1975. Entomophagous pests in fruit crops (aphidophagous), Kolos, Moscow, Russia, All-Union academy of Agricultural Sciences of V. I. Lenin (All-Union research Institute of biological methods of plants protection), 1-191.
- AGUILAR, G., D. BLANCHON, H. FOOTE, C. POLLONAIS and A. MOSEE, 2015. Queensland fruit fly invasion of New Zealand: Predicting area suitability under future climate change scenarios, Unitec ePress Perspectives in Biosecurity Research Series 2, Accessed date: [26 Dec. 2016], Available at: http://www.unitec. ac.nz/epress/
- AGUIRRE-GUTIÉRREZ, J., W. D. KISSLING, J. C.
 BIESMEIJER, M. F. WALLISDEVRIES, M.
 REEMER and L. G. CARVALHEIRO, 2016.
 Historical changes in the importance of climate and land use as determinants of Dutch pollinator distributions, Journal of Biogeography, 44: 696-707.
- AMOROS-JIMENEZ, R., A. PINEDA, A. FERERES and M. Á. MARCOS-GARCÍA, 2102. Prey availability and abiotic requirements of immature stages of the aphid predator *Sphaerophoria rueppellii*, Biological control, 63: 17-24.
- BADRIPOUR, H. 2006. Country Pasture/Forage Resource Profiles: Islamic Republic of Iran, Accessed date: [24 Dec. 2016]. Available at: http://www.fao.org/ag/ agp/agpc/doc/counprof/PDF%20files/Iran.pdf
- BAKHTIYARI, S. 1998. Complete Atlas of Gitashenasi, Tehran, Iran: Gitashenasi Geographic and Cartography Institute, 1-28.
- BLACK, W. C., J. H. HATCHETT and L. J. KRCHMA, 1990. Allozyme variation among populations of the Hessian fly (*Mayetiola destructor*) in the United States, Journal of Heredity, 81: 331–337.
- DE PAUW, E. D., A. GAFFARI and V. GASEMI, 2002. Agro-climatic zone maps of Iran, Seed and Plant

Improvement Research Institute (SPIRI), 1-44.

از يروفسور Ante Vujic از ديارتمان بيولوژي و اکولوژي

- DJAMALI, M., H. AKHANI, R. KHOSHRAVESH, V. ANDRIEU-PONEL, P. PONEL and S. BREWER, 2011. Application of the global bioclimatic classification to Iran: implications for understanding the modern vegetation and biogeography, Ecologia mediterranea, 37 (1): 91-114.
- DJELLAB, S., A. VAN ECK and B. SAMRAOUI, 2013. A survey of the hoverflies of northeastern Algeria (Diptera: Syrphidae), Egyptian Journal of Biology, 15: 1-12.
- ELITH, J., C. H. GRAHAM, R. P. ANDERSON, M. DUDIK, S. FERRIER, A. GUISAN, R. J. HIJMANS,
 F. HUETTMANN, J. R. LEATHWICK, A. LEHMANN, J. Li, L. G. LOHMANN, B. A. LOISELLE, G. MANION, C. MORITZ, M. NAKAMURA, Y. NAKAZAWA, J. M. OVERTON,
 A. T. PETERSON, S. J. PHILLIPS, K. RICHARDSON, R. SCACHETTI-PEREIRA, R. E. SCHAPIRE, J. SOBERON, S. WILLIAMS, M. S. WISZ and N. E. ZIMMERMANN, 2006. Novel methods improve prediction of species' distributions from occurrence data, Ecography, 29: 129-151.
- ESRI, 2013. ArcGIS version 10.2. Environmental Systems Research Institute. Inc. ESRI, Redands.
- GILASIAN, E. and V. S. SOROKINA, 2011. The genus *Paragus* Latreille (Diptera: Syrphidae) in Iran, with the description of a new species, Zootaxa, 2764: 49-60.
- GOELDLIN DE TIEFENAU, P. 1974. Contribution a l'etude systematique et ecologique des Syrphidae (Dipt.) de la Suisse occidentale, Bulletin de la société entomologique Suisse, 47: 151 - 252.
- GRICHANOV, I. Y. and E. I. OVSYANNIKOVA, 2009. Interactive agricultural ecological atlas of Russia and neighboring countries, Accessed date: [1 Nov. 2016], Available at: http://www.agroatlas.ru/

سپاسگزاری

- HIJMANS, R. J., S. E. CAMERON, J. L. PARRA, P. G. JONES and A. JARVIS, 2005. Very high resolution interpolated climate surfaces for global land areas, International Journal of Climatology, 25: 1965–1978.
- HOLWAY, D. A., A. V. SUAREZ and T. J. CASE, 2002. Role of abiotic factors in governing susceptibility to invasion: a test with Argentine ants, Ecology, 83: 1610–1619.
- JABBARI, A., A. AHADIYAT and R. HAYAT, 2013. Species diversity of hover flies (Diptera: Syrphidae) and determination of the dominant species in Garmsar region, Plant Protection Journal, 5: 13-21.
- JALILIAN, F., Y. KARIMPOUR, S. H. MALKESHI, E. GILASIAN, M. R. KAVIANPOUR, S. M. MAHJOOB, M. T. TOHIDI and SH. BAGHERI MATIN, 2014. Evaluation of population fluctuation of predacious species of syrphid flies (Dip.: Syrphidae) on Cabbage aphid *Brevicoryne brassicae* in rapeseed fields, Agricultural Pest Management, 1 (1): 46-54.
- KAISER, M. E., T. NOMA, M. J. BREWER, K. S. PIKE, J. R. VOCKEROTH and S. D. GAIMARI, 2007. Hymenopteran parasitoids and dipteran predators found using soybean aphid after its Midwestern United States invasion, Annals of the Entomological Society of America, 100 (2): 196–205.
- KHAGHANINIA, S. and C. HOSSEINI, 2013. Taxonomic study of *Paragus* Latreille (Diptera: Syrphidae) in the East Azerbaijan and Kordestan provinces of Iran, Efflatounia, 13: 8-18.
- KRSTESKA, V. 2011. Faunistic and quantitative analysis of species of the genus *Paragus*, Bulletin of Tobacco Science and Profession, 61: 31-40.
- LARDE, G. 1990. Growth of *Ornidia obesa* (Diptera: Syrphidae) Larvae on decomposing coffee pulp, Biological Wastes, 34(1): 73-76.
- MILIC, D., S. RADANOVICH, J. STEPANOV, M. MILIČIĆ and A. VUJIĆ, 2013. Prediction of current species distribution of *Cheilosia proxima* group (diptera: syrphidae) on the Balkan Peninsula, Matica Srpska Journal of Natural Sciences, 125: 69-78.
- NIKOLIC, T., D. RADIŠIČ, D. MILIĆ, V. MARKOVIĆ, S. TRIFUNOV, S. JOVIČIĆ, S. ŠIMIĆ and A. VUJIĆ,

2013. Models of the potential distribution and habitat preferences of the genus *Pipiza* (syrphidae: diptera) on the Balkan Peninsula, Archives of Biological Sciences, 65: 1037-1052.

- HILL, P. M. 2010. The Flora and Fauna of the Northwich Woodlands, Northwich, UK, Northwich community woodlands ecology society, 1-33.
- PEARCE, J. and S. FERRIER, 2000. An evaluation of alternative algorithms for fitting species distribution models using logistic regression, Journal of Ecological Modelling, 128: 147-127.
- PEARSON, R. G., C. J. RAXWORTHY, M. NAKAMURA and A. T. PETERSON, 2007. Predicting species distributions from small numbers of occurrence records: a test case using cryptic geckos in Madagascar, Journal of Biogeography, 34: 102–117.
- POLCE, C., M. TERMANSEN, J. AGUIRRE-GUTIÉRREZ, N. D. BOATMAN, G. E. BUDGE, A. CROWE, M. P. GARRATT, S. PIETRAVALLE, S. G. POTTS, J. A. RAMIREZ, K. E. SOMERWILL and J. C. BIESMEIJER, 2013. Species Distribution Models for Crop Pollination: A Modelling Framework Applied to Great Britain, PLoS ONE, 8(10): e76308.
- PETANIDOU, T., A. VUJIC and W. N. ELLIS, 2011. Hoverfly diversity (Diptera: Syrphidae) in a Mediterranean scrub community, Athens, Greece, Annales de la Société entomologique de France, 47: 168-175.
- PHILLIPS, S. J., R. P. ANDERSON and R. E. SCHAPIRE, 2006. Maximum entropy modeling of species geographic distributions, Ecological modelling, 190: 231-256.
- ROJO, S. and M. A. MARCOS-GARCIA, 1998. Catálogo de los sirfidos (Diptera Syrphidae) aphidófagos (Homoptera Aphididae) presentes en cultivos y plantes herbáceas de España y Portugal, Bollettino di Zoologia Agraria e di Bachicoltura, Ser.II, 30: 39-54.
- ROURA-PASCUAL, N., L. BROTONS, A. T. PETERSON and W. THUILLER, 2009. Consensual predictions of potential distributional areas for invasive species: a case study of Argentine ants in the Iberian Peninsula, Biological Invasions, 11: 1017-1031.

- SHAKERYARI, A., S. KHAGHANINIA and K. H. IRANI NEJAD, 2012. Four species as new records of tribe Chrysogasterini (Diptera: Syrphidae) from Iran, Munis Entomology and Zoology, 7(1): 385-390
- SHOJAEI HESARI, E., SH. PASHAEI RAD and M. SEIFALAH-ZADE, 2016. Two new records of the family Syrphidae (Insecta: Diptera) from Iran, Journal of Crop Protection, 5: 643-648.
- SOLHJOUY-FARD, S., A. SARAFRAZI, M. M. MOEINI and A. AHADIYAT, 2013. Predicting habitat distribution of five heteropteran pest species in Iran, Journal of Insect Science, 13 (116): 1-16.
- SOLHJOUY-FARD, S. and A. SARAFRAZI, 2013. Potential impacts of climate change on distribution range of *Nabis pseudoferus* and *N. palifer* (Hemiptera: Nabidae) in Iran, Entomological Science, 17: 283-292.
- SOLHJOUY-FARD, S. and A. SARAFRAZI, 2016. Patterns of niche overlapping and richness among *Geocoris* species (Hemiptera: Geocoridae) in Iran. Biocontrol Science and Technology, 26: 1197-1211.
- SOROKINA, V. S. 2009. Hover flies of the genus *Paragus* Latr. (Diptera, Syrphidae) of Russia and adjacent countries, Entomological Review, 89 (3): 351-366.
- SPEIGHT, M. C. D. 2014. Species Accounts of European

Syrphidae (Diptera), the Database of European Syrphidae, Dublin, Ireland, Syrph the Net, 1-319.

- VAN EMDEN, H. F. and R. HARRINGTON, 2007. Aphids as Crop Pests, Wallingford, Oxford, UK, CABI publications, 1-717.
- WIEGMANN, B. M., M. D. TRAUTWEIN, I. S. WINKLER, N. B. BARR, J. W. KIM, C. LAMBKIN, M. A. BERTONE, B. K. CASSEL, K. M. BAYLESS, A. M. HEIMBERG, B. M. WHEELER, K. J. PETERSON, T. PAPE, BR. J. SINCLAIR, J. H. SKEVINGTON, V. BLAGODEROV, J. CARAVAS, S. N. KUTTY, U. SCHMIDT-OTT, G. E. KAMPMEIER, F. C. THOMPSON, D. A. GRIMALDI, A. T. BECKENBACH, G. W. COURTNEY, M. FRIEDRICH, R. MEIER and D. K. Yeates, 2011. Data from: Episodic radiations in the fly tree of life, PNAS, 108 (14): 5690-5695.
- WISZ, M. S., R. J. HIJMANS, J. LI, A. T. PETERSON, C.
 H. GRAHAM, A. GUISAN and NCEAS PREDICTING SPECIES DISTRIBUTIONS WORKING GROUP, 2008. Effects of sample size on the performance of species distribution models, Diversity and Distributions, 14: 763–773.